

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

Соціологічний факультет
Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) бакалавр
Спеціальність 054 Соціологія

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачка кафедри
_____ / Ірина СОЛДАТЕНКО
“ ____ ” _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЄКТ)
Трофимової Катерини Олексіївни

1. Тема роботи **“Культура скасування. Кар’єра публічних особистостей після скасування”**

керівник роботи канд.соц.н., доцентка Калашнікова Аліна Олександрівна
затверджені наказом по університету від «08» травня 2024 року №1006-5/921

2. Строк подання студентом роботи «24» травня 2024 року

3. Перелік питань, які потрібно розробити

1. Актуальність проблеми культури скасування в зарубіжному та українському контекстах.
2. Теоретичні засади культури скасування та вплив соціальних мереж в її розповсюдженні.
3. Аналіз кейсів зарубіжних знаменитостей, які зазнали скасування.
4. Аналіз кейсів українських знаменитостей, які зазнали скасування.
5. Створення рекомендацій щодо збереження кар’єрних досягнень знаменитостей, що зазнали скасування.

6. Висновки.

4. План роботи

з/п	Назви етапів роботи
1	Ознайомлення з темою кваліфікаційної роботи
2	Робота з літературними джерелами, складання плану роботи та пошук матеріалів для практичної частини роботи
3	Написання теоретичної частини роботи
4	Аналіз кейсів зарубіжних знаменитостей, які зазнали скасування
5	Аналіз кейсів українських знаменитостей, які зазнали скасування
6	Розробка рекомендацій щодо збереження кар'єрних досягнень знаменитостей, що зазнали скасування
7	Оформлення роботи
8	Перевірка роботи на плагіат
9	Представлення роботи для захисту

5. Дата видачі завдання «21» вересня 2023 року

Студент Катерина ТРОФИМОВА

Керівник роботи Аліна КАЛАШНІКОВА

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи
на тему

**“Культура скасування. Кар’єра публічних особистостей після
скасування”**

Виконала: студентка 4 курсу
групи ССК-42
першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
спеціальності 054 Соціологія
Трофимова Катерина Олексіївна
Науковий керівник:
кандидатка соціологічних наук,
доцентка
Калашнікова Аліна Олександрівна

Харків — 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ «КУЛЬТУРИ СКАСУВАННЯ»	7
1.1 Основні характеристики «культури скасування».....	7
1.2 Прояви «культури скасування» в медіа	11
Висновки до Розділу 1.....	18
2 ВПЛИВ «КУЛЬТУРИ СКАСУВАННЯ» НА КАР'ЄРУ ПУБЛІЧНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ.....	21
2.1 Кейс-стаді: світові знаменитості.....	21
2.1.1 Кейс Джонні Деппа.....	21
2.1.2 Кейс Персі Гайнс Вайта (Ксав'є з серіалу Нетфлікс «Венздей»)..	24
2.1.3 Кейс учасника південнокорейського гурту NCT Лукаса Вона....	27
2.1.4 Кейс учасниці південнокорейського гурту (G)I-DLE Со Суджін..	31
2.2 «Культура скасування» в Україні.....	34
2.2.1 «Культура скасування» в українському контексті.....	34
2.2.2 Кейс Ірини Фаріон.....	35
2.2.3 Кейс Аліни Паш.....	37
2.2.4 Кейс Спартака Субботи.....	39
2.3 Рекомендації для збереження кар'єрних досягнень публічних особистостей (зірок) після «скасування»	42
Висновки до Розділу 2.....	44
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	49

ВСТУП

У сучасному світі, де інформація поширюється з блискавичною швидкістю, феномен культури скасування стає все більш помітним. Цей термін описує публічне засудження та бойкот осіб або організацій, чії слова чи дії вважаються неприйнятними або образливими. В Україні, як і в багатьох інших країнах, дебати навколо культури скасування набирають обертів.

Актуальність теми. Культура скасування стала соціальним явищем, яке суттєво впливає на життя людей, особливо на публічних осіб. Зростання популярності соціальних мереж призвело до того, що люди можуть швидко і легко поширювати інформацію, що може призвести до "скасування" чиєїсь кар'єри через публічний осуд. Дослідження впливу культури скасування на кар'єру зірок є надзвичайно актуальним з кількох причин. По-перше, культура скасування стала потужним інструментом, який може мати руйнівний вплив на життя людей. Важливо розуміти, як вона працює та які наслідки може мати для кар'єри зірок. По-друге, наразі існує обмежена кількість досліджень, які б досліджували вплив культури скасування на кар'єру зірок. Ця робота може допомогти заповнити цю прогалину та надати цінні знання про цю тему. Культура скасування також піднімає важливі етичні питання щодо свободи слова, справедливості та презумпції невинуватості. Ця робота може допомогти стимулювати дискусію про ці питання та сприяти кращому розумінню їх складності.

Ступінь наукового дослідження обраної теми. Науковці вивчають культуру скасування з різних підходів, однак, слід виділити, що найчастіше її розглядають з точки зору соціології, психології та комунікацій. Так, з точки зору соціології, Ендрю Лінч та Керол Кнап вивчали культуру скасування як соціальний феномен, її гендерні аспекти та як вона використовується в соціальних рухах. З психологічної точки зору Джонатан Хайдт та Памела Крукс вивчали вплив культури скасування на самооцінку і загалом на психічне здоров'я людей, які стають її жертвами. Джей Таннен та Емі Чуа досліджували

культуру скасування з точки зору комунікацій. Їхні дослідження показали, що культура скасування може створювати вороже та токсичне середовище для комунікації, а також, що вона може використовуватися для придушення інакомислення та маргіналізації незгодних голосів. Культуру скасування також досліджували і з юридичної точки зору, оскільки вона може призвести до засудження людей без належного процесу, оскільки онлайн натовпи можуть швидко засудити та "скасувати" людей на основі неперевірених звинувачень. Культура скасування може призвести до порушення приватного життя та захисту даних, оскільки особисту інформацію людей часто поширюють і обговорюють в Інтернеті без їхньої згоди. Ці аспекти досліджували такі науковці, як Метт Стерн, Кімберлі Крейн та Гелені Зіліас.

Метою цієї роботи є аналіз механізмів формування та впливу культури скасування на сучасний медіапростір, зокрема, на кар'єру публічних особистостей. **Задачі** дослідження:

1. Розглянути контекст виникнення та основні характеристики «культури скасування».
2. Проаналізувати прояви «культури скасування» в медіа.
3. Проаналізувати кейси «культури скасування» публічних персон у світі.
4. Проаналізувати кейси «культури скасування» публічних персон в Україні.
5. Розробити рекомендації щодо збереження кар'єри в умовах культури скасування.

Об'єктом дослідження цієї роботи є культура скасування, **предметом** – механізми впливу культури скасування на кар'єру публічних особистостей.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, кейс-стаді, аналіз контенту соціальних мереж, порівняльний аналіз, а також методи якісного аналізу даних.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ «КУЛЬТУРИ СКАСУВАННЯ»

1.1 Основні характеристики «культури скасування»

Культура скасування – сучасне явище, що характеризується публічними закликами до бойкоту окремих осіб, груп чи організацій через нібито скоєні ними правопорушення, має глибоке коріння в історичних соціальних практиках. Історично концепція соціального осуду осіб, які порушили суспільні норми, не є новою. Стародавні суспільства, зокрема греки та римляни, практикували форми остракізму та вигнання для підтримання соціального порядку. Остракізм — це дія, що полягає у навмисному не включенні когось у соціальну групу або діяльність [26]. Ці традиційні практики заклали фундаментальну концепцію про те, що схвалення громади має величезне значення для соціального статусу — принцип, який резонує в сучасній культурі скасування. [24]

У 20-му столітті ЗМІ стали потужним інструментом формування громадської думки та соціальних норм. До появи інтернету знаменитостей, політиків та інших публічних осіб можна було «скасувати» за допомогою скандалів у ЗМІ. Газети, радіо і телебачення відігравали ключову роль у поширенні інформації, яка могла покращити або зруйнувати репутацію, демонструючи ранні форми культури скасування, хоча й під іншими назвами, такими як «public shaming» або «blacklisting». З розвитком Інтернету і, що більш важливо, соціальних мереж на початку 21-го століття середовище культури скасування зазнало кардинальних змін. Такі сайти, як X (у минулому Twitter), Facebook та Instagram, сприяли миттєвій комунікації та активізації колективного обурення, що дозволило культурі скасування проявитися з небаченими раніше швидкістю та масштабом. Соціальні мережі не лише розширили коло тих, хто міг брати участь у притягненні інших до

відповідальності, але й розмили межі між законними закликами до відповідальності та публічною ганьбою [8].

Концепція «скасування» когось у тому сенсі, в якому вона використовується в сьогоднішніх дискусіях, походить з афроамериканської народної англійської мови, де «скасувати» може означати відмову або відторгнення когось або чогось [24]. Стрибок від такого контексту до широкого культурного явища стався в цифрову епоху, коли мова швидко змінюється і ще швидше поширюється через інтернет-спільноти. Ключовим моментом у формуванні терміну стала поп-культура, зокрема, реаліті-шоу та пов'язаний з ними онлайн-дискурс. Наприклад, фраза «скасувати його» або «скасувати її» почала з'являтися в дискусіях про знаменитостей чи телеведучих, які поводитися образливо чи неприйнятно. Така лексика популяризувалася і поширювалася через такі платформи, як X (у минулому Twitter), де хештеги могли за короткий час ініціювати масштабні соціальні рухи [29].

Сам термін «культура скасування» набув популярності в середині 2010-х років, відображаючи зростаючий вплив цієї тенденції. Він став особливо асоціюватися з рухами на кшталт #MeToo, які прагнули викрити і притягнути до відповідальності звинувачених в сексуальних злочинах. Однак, коли термін набув більшого поширення, його почали використовувати для опису широкого спектру бойкотів, спрямованих проти будь-кого, хто сказав або зробив щось неприйнятне чи образливе. Таке широке застосування призвело до дебатів щодо намірів і наслідків культури скасування. Противники культури скасування стверджують, що вона часто нехтує належною правовою процедурою, що призводить до покарання без справедливого судового розгляду, потенційно руйнуючи життя і кар'єру людини поспішно. Вони вважають, що це сприяє створенню атмосфери страху і конформізму, придушуючи свободу слова. З іншого боку, прихильники стверджують, що культура скасування є важливим інструментом соціальної справедливості, надаючи голос маргіналізованим і притягаючи до відповідальності «сильних»,

оскільки традиційні системи правосуддя іноді не справляються з цим завданням [19].

Культура скасування є важливим елементом сучасної соціальної взаємодії, особливо у сфері цифрової комунікації. В основі культури скасування лежить принцип підзвітності. Він ґрунтується на передумові, що люди, особливо ті, хто наділений владою або є публічними особами, повинні нести відповідальність за свої дії та висловлювання. Ця відповідальність не обмежується незаконною діяльністю, але також поширюється на поведінку або висловлювання, які вважаються неетичними або суперечливими певним соціальним нормам.

Однією з основних характеристик культури скасування є її публічний характер. Платформи соціальних мереж сприяють швидкому поширенню інформації та думок, підтримки і критики включно. Коли когось «скасовують», цей процес зазвичай включає в себе публічне засудження і заклики до бойкоту або інших дій, щоб висловити несхвалення. Це підкреслює перформативний характер культури скасування, коли акт скасування когось може дати знати іншим про відповідність певним моральним чи етичним стандартам. Іншою характеристикою є важливість колективної дії. Культура скасування використовує силу мас у соціальних мережах для впровадження соціальних норм. Це робиться за допомогою хештегів, поширень, лайків та коментарів, які в сукупності слугують підняття певної проблеми на передній план суспільної свідомості. Вірусний характер таких кампаній може призвести до швидких змін у громадській думці, що іноді призводить до відчутних наслідків для людей, на яких вони спрямовані, таких як втрата роботи, руйнування репутації або соціальний остракізм. [27]

Коли людина стає жертвою культури скасування, одна з її найперших реакцій — вибачення, і воно грає ключову роль, тому щирість має ключову роль, оскільки громадськість приділяє особливу увагу тону і мові, щоб оцінити справжність вибачень. Громадськість зазвичай скептично налаштована і розглядає вибачення як просту спробу врятувати репутацію. Соціальні медіа

відіграють ключову роль у формуванні суспільного сприйняття вибачень. В епоху миттєвої комунікації вибачення часто аналізуються і оцінюються в режимі реального часу, що ускладнює для обвинуваченого представлення своєї точки зору. Швидкість і охоплення соціальних мереж ускладнюють процес виправлення помилок, незалежно від того, наскільки щирими можуть бути спроби вибачитися. Невблаганний характер онлайн-дискурсу означає, що будь-яке вибачення може швидко стати приводом для обговорення, критики та висміювання, часто без огляду на контекст і щирість, що стоять за ним. Інтернет пам'ятає все, тому постійність цифрових записів означає, що образлива поведінка чи висловлювання залишаються назавжди, навіть якщо оригінального допису вже не існує, що подовжує негативну реакцію. У контексті культури скасування вибачення часто сприймаються зі скептицизмом. Навіть щирі вибачення часто відкидаються як недостатні або нещирі. Таке середовище відштовхує людей від публічних вибачень через страх, що їхні слова будуть ретельно вивчені і, зрештою, відкинуті. Концепція щирого вибачення, яка традиційно слугувала шляхом до примирення і прощення, підривається цинізмом, який ставить під сумнів мотиви, що стоять за будь-яким проявом каяття. На прощення у сфері культури скасування впливають кілька факторів. Поперше, важливу роль відіграє ступінь тяжкості звинувачень, тому більш серйозні проступки мають менше шансів бути прощеними. Наприклад, дії та слова, які сприймаються як прояв дискримінаційні, такі як расизм, непристойна сексуальна поведінка або насильство, з меншою ймовірністю будуть прощені. Ширший культурний і соціальний контекст також формує погляди на те, що можна пробачити, оскільки суспільні норми і цінності змінюються з часом. У деяких випадках культурні чинники можуть диктувати більш м'яку або суворішу реакцію на певну поведінку. Деяким людям вдається з часом реабілітувати свій імідж завдяки послідовній позитивній поведінці та значущим внескам, досягаючи певної форми спокути. В той час як інші можуть залишатися стигматизованими на невизначений час, особливо якщо їхні дії вважаються

особливо проблематичними або якщо їхні вибачення і подальші дії вважаються недостатніми. Засоби масової інформації та суспільна пам'ять можуть увічнити стигматизацію, що ускладнює для людини можливість рухатися далі, забуваючи про свої помилки. Культура скасування передбачає складну взаємодію громадського осуду, вибачень і потенціального прощення. Балансуючи між відповідальністю та можливостями для спокути, суспільство може сприяти створенню середовища, яке сприяє як справедливості, так і особистісному розвитку. [5]

Швидкість і масштаб також є критично важливими аспектами культури скасування. На відміну від традиційних форм підзвітності, таких як юридичні чи інституційні процеси, культура скасування може застосовувати соціальні покарання у прискореному темпі. Поширеність соціальних мереж та Інтернету дозволяють майже миттєво реагувати на неправомірну поведінку. Однак ця швидкість іноді може оминати ретельне розслідування або розуміння нюансів, що призводить до критики, що культура скасування часто виступає в ролі судді, присяжних і ката без справедливого слухання. [3]

Критики культури скасування стверджують, що вона може призвести до культури страху, коли люди не наважуються говорити відкрито або висловлювати думки, які можуть вважатися суперечливими, через страх бути скасованими. Така цензура шкодить свободі слова і перешкоджає чесному обговоренню складних питань. Крім того, не слід забувати про незворотну шкоду, завдану життю і кар'єрі людей, яка часто базується на неповній або неправильно інтерпретованій інформації [7].

1.2 Прояви «культури скасування» в медіа

Культура скасування передбачає процес, коли громадські діячі, організації чи суб'єкти піддаються бойкоту або остракізму через свої дії чи висказування. Цьому насамперед сприяє інтернет та соціальні медіа-платформи, такі як X (у минулому Twitter), Facebook, Instagram та TikTok, які

служать фундаментальною інфраструктурою для культури скасування. Ці платформи дозволяють користувачам швидко обмінюватися інформацією та об'єднуватися навколо певної проблеми, що робить їх ідеальними для формування громадської думки. У багатьох частинах суспільства спостерігається помітний рух у бік більш прогресивних цінностей, особливо в питаннях соціальної справедливості, рівності та підзвітності. У міру того, як ці цінності стають більш поширеними, змінюється рівень того, що вважається прийнятною поведінкою або висловлюваннями, що впливає на тригери для скасування. [4]

Традиційні та нові медіа відіграють значну роль у формуванні культури скасування, висвітлюючи актуальні питання, які вважаються вартими уваги громадськості. Висвітлення в ЗМІ може вивести локальну проблему на глобальний рівень, тим самим запускаючи процес скасування. Захоплення громадськості знаменитостями та інфлюенсерами робить їх особливо вразливими до того, що вони стають мішенями культури скасування. Їхня висока популярність і суспільний інтерес до їхнього життя створюють сприятливе середовище для ретельного вивчення, а згодом і для скасування, якщо вони припустяться помилки. Вірусна природа соціальних мереж сприяє швидкому поширенню інформації. Такі функції, як поширення, ретвіти та хештеги, можуть перетворити локальну проблему на вірусне явище за одну ніч, залучаючи глобальну аудиторію до питань скасування. [13]

Соціальні медіа також сприяють й формуванню почуття колективної ідентичності серед користувачів, які можуть об'єднуватися в єдиний фронт проти певної несправедливості. Ці колективні дії часто підкріплюються спільним почуттям морального обов'язку виправити цю несправедливість, навіть якщо учасники не мають безпосереднього відношення до цієї проблеми. Онлайн-платформи, як правило, створюють ефект ехо-камери, де користувачі стикаються з інформацією, яка посилює їхні попередні переконання. Це може впливати на поширення культури скасування, оскільки незгодні голоси заглушуються. Алгоритми, що використовуються платформами соціальних

мереж, надають пріоритет контенту, який сприяє залученню більшої кількості користувачів. Контент, пов'язаний з культурою скасування, часто викликає бурхливу реакцію, як на підтримку, так і проти скасування, тому алгоритми прагнуть частіше просувати ці дискусії, збільшуючи їхню видимість і вплив. Організації та окремі особи часто дистанціюються від тих, кого скасовують, щоб уникнути супутньої шкоди. Це може призвести до дистанціювання, коли компанії припиняють відносини зі скасованою стороною, щоб зберегти свій публічний імідж, що ще більше сприяє поширенню та наслідкам культури скасування. [9]

В наші часи ЗМІ мають значний вплив на громадську думку та суспільні норми. Ця сила яскраво проявляється у культурі скасування, коли публічні особи, організації та установи піддаються бойкоту або ганьбі через їхню поведінку.

Традиційні медіа, на кшталт газет, телебачення і радіо, вже давно грають величезну роль у поширенні інформації. У контексті культури скасування ці ЗМІ часто виводять на перший план суспільної свідомості суперечки за участю публічних осіб. Їхнє висвітлення може діяти як каталізатор культури скасування, надаючи широкій аудиторії деталі, необхідні для громадського осуду. У контексті культури скасування традиційні медіа відіграють роль каталізатора, висвітлюючи проблеми. Коли знаменитість, політик чи організація втягнуті в скандал, традиційні медіа часто широко висвітлюють ситуацію. На відміну від соціальних мереж, де будь-хто може розміщувати контент, традиційні медіа вважаються більш достовірним джерелом завдяки своїм редакційним стандартам і механізмам контролю. Вони мають глибокий вплив на сприйняття громадськості, впливаючи на думку набагато сильніше, ніж неперевірений допис у соціальних мережах. На відміну від соціальних мереж, де наративи можуть змінюватися і розвиватися з кожним новим дописом, історії в традиційних медіа часто є більш статичними, поширюючи певне повідомлення, яке може зміцнювати певну точку зору з часом. Крім того, ширше охоплення традиційних ЗМІ може гарантувати, що історія

досягне тих верств населення, які менш активні в Інтернеті. Вони грають не лише величезну роль у формуванні суспільного дискурсу, але й несуть значну етичну відповідальність. Етичні журналістські практики вимагають ретельного вивчення джерел, збалансованого представлення фактів і чутливості до наслідків посилення в цифрову епоху. [13]

Поява соціальних мереж зробила революцію в поширенні інформації. Такі платформи, як X (у минулому Twitter), Facebook, Instagram та TikTok дозволяють користувачам ділитися своїми думками та поширювати інформацію з неймовірною швидкістю. Для культури скасування соціальні медіа є особливо важливими, оскільки вони сприяють проведенню вірусних кампаній, які можуть майже миттєво формувати суспільні настрої проти окремих осіб чи організацій. Крім того, соціальні мережі забезпечують прямий і миттєвий зворотний зв'язок, який не можуть забезпечити традиційні медіа. Користувачі можуть реагувати, коментувати в режимі реального часу, часто загострюючи ситуацію. Інтерактивна природа цих платформ дозволяє процвітати культурі скасування, а хештеги діють як заклики до згуртування, які підтримують і посилюють дискурс набагато більше, ніж це зазвичай дозволяють традиційні новини. Архітектура соціальних мереж розроблена таким чином, щоб просувати контент, який найбільше залучає користувачів - пости, які викликають сильні емоційні реакції або суперечливі думки, часто отримують найбільшу кількість вподобань, поширень і коментарів. Ця активність потім підживлює алгоритми, які визначають, який контент буде відображатися в стрічках користувачів, що призводить до вірусного поширення інформації. У культурі скасування один допис може викликати цілу бурю реакцій, швидко переростаючи з локальної проблеми в глобальну. Алгоритми, як правило, показують користувачам контент, який відповідає їхній попередній взаємодії, що може підтвердити вже існуючі упередження і зменшити вплив різних точок зору. Цей механізм може посилити і поляризувати громадську думку у випадках культури скасування, оскільки користувачі можуть бачити лише той контент, який підтримує одну сторону

аргументу, що ще більше закріплює їхні погляди. Соціальні медіа демократизують публічний дискурс, дозволяючи кожному, хто має обліковий запис, висловлювати свою думку та брати участь у дискусіях. Цей аспект особливо важливий у динаміці культури скасування, де традиційно маргіналізовані голоси можуть знайти можливість поширювати власну думку. [25]

Чим більше людей коментують і поширюють допис, тим більше це питання залишається актуальним і продовжує висуватись на перший план у стрічках соціальних мереж, підтримуючи дискусію, а іноді призводячи до тривалого громадського обговорення. Це замкнене коло буває важко розірвати, особливо коли сенсаційний контент продовжує стимулювати взаємодію між користувачами.

Як традиційні, так і соціальні медіа сприяють створенню ефекту ехо-камери, де вплив повторюваних точок зору зміцнює переконання та упередження людей. У традиційних медіа редакційні упередження та вибіркоче висвітлення можуть створювати викривлене сприйняття ситуації, яке залишається незмінним, тоді як у соціальних медіа алгоритми посилюють цей ефект, підлаштовуючи контент під уподобання користувачів, часто показуючи їм лише те, що збігається з їхніми існуючими поглядами. Ехо-камери - це ситуації, в яких люди піддаються впливу переважно думок або інформації, що підкріплюють їхні існуючі переконання. Користувачі часто слідкують або взаємодіють з іншими людьми, які поділяють подібні погляди, і з часом це створює самопідсилююче коло інформації, яке зміцнює упереджені уявлення. У контексті культури скасування ехо-камери можуть посилити розкол і напруженість суспільних настроїв. Коли фізичну чи юридичну особу звинувачують у тих чи інших діях, інформація, яка циркулює в таких ехо-камерах, часто є однобокою. Члени певної спільноти в соціальних мережах можуть бачити лише контент, який очорнює або засуджує обвинуваченого, не маючи доступу до контраргументів або пом'якшувальної інформації. [9]

Алгоритмічна упередженість - це тенденція алгоритмів соціальних мереж визначати пріоритети та рекомендувати контент на основі показників залучення користувачів, таких як вподобання, поширення та тривалість переглядів. Як наслідок, сенсаційний або емоційно заряджений контент, який з більшою ймовірністю привертає негайну та інтенсивну реакцію, має тенденцію до посиленого розповсюдження. Якщо певний наратив про чиїсь нібито неправомірні дії викликає значний резонанс, алгоритми будуть поширювати цей наратив сильніше, іноді призводячи до посиленої уваги до цих звинувачень, незалежно від їхньої правдивості. Взаємодія між ехо-камерами та алгоритмічними упередженнями може суттєво спотворювати публічний дискурс. Разом вони можуть створювати сильно поляризоване середовище, в якому люди з меншою ймовірністю будуть піддаватися впливу різних точок зору або взаємодіяти з ними. Окремі особи та групи можуть відчувати себе захищеними та підтриманими у своїх ехо-камерах, ігноруючи потребу в критичній оцінці та всебічному розумінні. [25]

Культура скасування викликає інтенсивні дебати щодо її етичних і моральних наслідків у сучасному цифровому суспільстві. З одного боку, вона розглядається як потужний інструмент соціальної справедливості, що надає маргіналізованим групам можливість висловитися проти певної несправедливості. З іншого боку, її критикують за те, що вона потенційно може обходити належну правову процедуру і сприяти публічній ганьбі.

У своїй найблагороднішій формі культура скасування відображається у прагненні до підзвітності. Вона дає можливість окремим особам і громадам викривати неетичні поведінку та дії, особливо коли традиційні системи підзвітності цього не роблять. Такий підхід може посилити проблеми, які часто залишаються поза увагою або неправильно вирішуються, такі як сексуальні домагання, расизм та інші форми дискримінації. З цієї точки зору, культура скасування відповідає етичним принципам, які виступають за справедливість і рівність. Вона може слугувати коригувальною силою, гарантуючи, що ті, хто перебуває при владі, не мають імунітету. Цей аспект

культури скасування особливо важливий у суспільстві, де правові та інституційні заходи реагування можуть бути недостатніми або упередженими. [15]

Однак методи, за допомогою яких часто функціонує культура скасування, несуть у собі значні моральні проблеми. Швидке поширення звинувачень у соціальних мережах може призвести до публічної ганьби і серйозних особистих наслідків для обвинуваченого, іноді ще до того, як стане відомий або зрозумілий повний контекст ситуації. Це може призвести до певної форми самосуду, коли інтенсивність громадського обурення не обов'язково відповідає тяжкості проступку. Культура скасування може розростися до такої міри, що люди можуть втратити роботу, зазнати шкоди своїй репутації або зіткнутися із загрозою особистій безпеці, і все це може вийти за юридичні рамки. Однією з найважливіших етичних проблем, пов'язаних з культурою скасування, є обхід належної правової процедури.

Культура скасування фундаментально підриває принцип належної правової процедури, наріжний камінь системи правосуддя. У традиційній правовій системі люди вважаються невинними доти, доки їхню провину не буде доведено, і мають право на справедливий судовий розгляд. Однак культура скасування часто обходить ці гарантії, що призводить до негайних соціальних і професійних наслідків, заснованих на одних лише звинуваченнях, без ретельного розслідування і можливості захисту. Соціальні медіа-платформи прискорюють поширення культури скасування, створюючи середовище, в якому звинувачення можуть призвести до серйозних наслідків без належного врахування доказів або контексту. Покарання часто залежить від інтенсивності реакції громадськості, на яку можуть впливати такі фактори, як характер правопорушення, відомість особи, культурний чи соціальний контекст. Ця непередбачуваність може призвести до ситуацій, коли незначні або неправильно зрозумілі дії призводять до серйозних наслідків, що ставить під сумнів справедливість і пропорційність таких покарань. Одним із суперечливих аспектів культури скасування є баланс між справедливістю та

думкою натовпу. Колективний характер культури скасування означає, що після того, як імпульс обурення набрав обертів, його може бути складно зупинити, що часто призводить до засудження в соціальних мережах, а не до зваженої оцінки фактів. Це може призвести до відсутності належної правової процедури, коли людей судять і карають без шансу пояснити ситуацію або захистити себе. [5]

Принципи правосуддя вимагають, щоб кожен мав право на справедливий судовий розгляд і можливість захистити себе від звинувачень. Поспішні судження часто засновані на обмеженій інформації або односторонніх наративах підіривають ці принципи, що призводить до несправедливих скасувань. Після того, як когось скасували, надзвичайно важко виправити наслідки, навіть якщо подальша інформація виправдовує його або пом'якшує тяжкість його дій. Цей аспект культури скасування є етично проблематичним, оскільки він суперечить основоположному правовому принципу, згідно з яким люди є невинними, доки їхню провину не буде доведено. З моральної точки зору, культурі скасування часто бракує емпатії та конструктивного діалогу. [28]

Висновки до Розділу 1

Етичні та моральні аспекти культури скасування тісно переплітаються з її механізмами. Хоча вона слугує важливим інструментом для висвітлення неетичної поведінки, вона також має тісний зв'язок зі справедливістю та емпатією. Баланс між цими аспектами має велике значення для того, щоб культура скасування вносила позитивний внесок у суспільний дискурс, не підіриваючи основоположні етичні принципи справедливості та людської гідності.

Еволюція культури скасування від давніх практик остракізму до сучасних цифрових бойкотів підкреслює її глибокі витоки з соціальної поведінки людини. З розвитком технологій і суспільних цінностей

розвиватимуться й дискусії навколо культури скасування. Можна сказати, що поява культури скасування відображає зростання соціальних мереж як платформ для публічного дискурсу та суспільні зрушення в бік боротьби з неправомірною та образливою поведінкою. З розвитком терміну він став охоплювати складні дискусії про справедливість, покарання та суспільні цінності в цифрову епоху, підкреслюючи як силу, так і проблеми миттєвої комунікації в Інтернеті.

Хоча культура скасування слугує інструментом публічної підзвітності та соціальної справедливості, вона також піднімає питання про самосуд, належну правову процедуру та безстроковість покарання в цифрову епоху. Розуміння цих механізмів має вирішальне значення для розуміння етичних і практичних наслідків культури скасування. Традиційні медіа також відіграють величезну роль у поширенні культури скасування. Інформуючи громадськість та формуючи сприйняття історій, традиційні медіа мають суттєвий вплив на її розвиток. Висвітлювати певні питання, вони також несуть відповідальність за те, щоб обережно поводитися з делікатними темами. Здатність швидко поширювати інформацію, формувати колективну думку та підтримувати залученість користувачів робить соціальні медіа потужним інструментом у сучасному публічному просторі. Оскільки соціальні медіа продовжують розвиватися, зростатиме і їхня роль у формуванні громадської думки та дій у середовищі культури скасування.

Роль ЗМІ у поширенні культури скасування є одночасно важливою і складною. Хоча вони виконують важливу функцію інформування громадськості, їхній вплив на формування сприйняття громадськістю інформації у контексті культури скасування може призвести до серйозних наслідків. Взаємодія між широким охопленням традиційних медіа та інтерактивними можливостями соціальних мереж робить медіа потужною силою в поширенні культури скасування. Глибше розуміння ролі медіа у формуванні суспільного дискурсу навколо культури скасування є важливим

для вирішення етичних і практичних проблем, які виникають у зв'язку з цією поширеною соціальною динамікою.

2 ВПЛИВ «КУЛЬТУРИ СКАСУВАННЯ» НА КАР'ЄРУ ПУБЛІЧНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ

2.1 Кейс-стаді: світові знаменитості

2.1.1 Кейс Джонні Деппа

Джонні Депп — відомий на весь світ актор. Найбільшу популярність актор отримав завдяки проектам режисера Тіма Бертона, з яким співпрацює ще з молодості та з'являвся у таких знакових проектах як «Едвард Руки-нажиці», «Сонна лощина», «Чарлі та шоколадна фабрика», «Аліса в Країні Чудес» та багато інших, а також завдяки ролі Капітана Джека Горобця у «Піратах Карибського моря».

Стосунки Джонні Деппа та Ембер Херд почалися зі знайомства на зйомках фільму «Ромовий щоденник» у 2009 році, де вони обидва знімалися. Хоча на той час Депп все ще перебував у стосунках з Ванессою Параді, вони з Херд почали зустрічатися через кілька років, приблизно у 2012 році, після того, як стосунки Деппа з Параді закінчилися. Їхні стосунки розвивалися, і в 2013 році вони заручилися, що призвело до одруження в лютому 2015 року на приватній церемонії в їхньому будинку в Лос-Анджелесі. Важливо зазначити, що шлюбний договір пара не складала. [23]

В березні 2015 року під час зйомок «Піратів Карибського моря» в Австралії в мережі з'являється фото, на якому Депп лежить на кушетці швидкої допомоги з видимими травмами, такими як опік на обличчі, який, як він пізніше розповість є слідом від сигарети, який залишила Ембер Херд. Імовірно, що Депп та Херд в той момент перебували у сварці через те, що він потім скласти пост-шлюбний договір. У своїх показання суду Депп потім заявив, що під час однієї зі сварок Херд розлютилась та кинула в нього дві пляшки горілки, одна з яких пролетіла повз нього, а друга заділа його руку, через що на деяких фотографіях в той час він був із замотаною рукою. У

показаннях Депп також зазначає, що Херд каже, що він травмував руку самотійно, коли вдарив стіну. За показаннями Херд, актор, перебуваючи в станні наркотичного сп'яніння напав на неї, і травмувався, коли від гніву кинув телефон. В травні 2016 року Депп виявив людські екскременти в їхньому ліжку. За словами актора напередодні в них вдома була вечірка і за його версією екскременти залишила або Херд, або хтось з її друзів. На це жінка відповіла, що це зробив один з її йоркширських тер'єрів, однак Депп запевняє, що це були не собаки. Пізніше Херд зізналася керуючому будинком, що залишені в ліжку екскременти були лише безневинним жартом, як зазначає актор у своїх показаннях.

В 2016 році Херд подала на розлучення та вимагала у суду заборону на наближення. Тоді вона звинуватила Деппа у фізичному насиллі, що актор заперечує й по сьогоднішній день. Херд також заявила, що він був агресивним у відношенні до неї та прибігав до фізичного та емоційного насилля, що заперечили дві колишні партнерки Деппа Ванесса Параді та Вайнона Райдер, запевняючи, що він був дуже турботливим партнером і ніколи не дозволяв собі нічого такого. Крім того, сусідка Деппа й Херд на телебаченні заявляє, що під час судового процесу, через декілька днів після інциденту з телефоном, вона бачила акторку і з макіяжем, і без макіяжу, і жодних побоїв на обличчі, про які заявляла Херд на ній не було, а також, що синець на обличчі з'явився лише на засіданні суду. В своїх показаннях суду акторка заявляла, що не вдавалася до фізичного насилля, однак з аудіоматеріалів наданих суду можна переконатися, що Херд в особистій розмові з Деппом визнає, що вдавалася до рукоприкладства та ініціювала бійки, та що не може обіцяти, що цього не повториться, оскільки іноді вона роздратовується настільки сильно, що не може себе контролювати.

В травні 2016 року на камері відеоспостереження в ліфті будинку, де розташований пентхаус Деппа і де мешкала Херд, акторку було помічено з Джеймсом Франко. Сам Депп говорив про те, що Херд зраджувала йому з Франко та з Ілоном Маском. Більш того, Маска з Херд також було знято

камерою в ліфті. До стосунків з Деппом акторка була одружена з Тасею ван Рі. В 2016 році з'явилась інформація, щодо фізичного насилля з боку Херд по відношенню до ван Рі під час їх стосунків. За даними, акторка під час сварки в аеропорту штовхнула і потім вдарила свою дружину, через що її було заарештовано.

В 2018 році британське видання The Sun випускає матеріал, у якому каже, що Джонні Депп б'є свою дружину. Після цього кар'єра актора починає йти на спад. Депп подає в суд на видання за клевету, але програє справу. Через це актора усунули з проекту «Фантастичні звіри», де він грав Гріндельвальда. Того ж року в Вашингтон Пост Херд пише статтю про те, що стала жертвою домашнього насилля та розуміє жінок, які пережили те ж, що й вона, та закликає громадськість звернути увагу на цю проблему. В 2019 році Депп подає судовий позов через клевету з боку Ембер Херд та заявляє, що жертвою домашнього насилля була не вона, а він. З'явився також і запис телефонної розмови де акторка визнає, що була свого чоловіка.

Також, повертаючись до бійки у 2015 році, коли Херд заявила, що Депп бив її по обличчю та вирвав їй частину волосся, вона казала своєму менеджеру, що доведеться відмінити зйомки шоу Джеймса Кордона, які мали відбутися наступного дня. Акторка все ж таки потрапила на зйомках, де активно мімікувала, що розходиться з діями людини, яка має серйозні травми обличчя. Крім того, декілька свідків підтвердили, що на її обличчі й тілі не було жодного синця чи подряпини. Візажистка Саманта МакМілан, яка працювала з Херд у той день заявила, що жодних травм на її обличчі не було, що підтвердив й менеджер акторки Кевін МакМерфі. Крім того, у Херд немає жодних свідків, які б могли підтвердити наявність травм на її обличчі й тілі. В аудіоматеріалах також можна почути, як Херд каже, що ніхто не повірить, що вона здатна когось побити та ніхто не повірить у те, що вона малювала собі синці.

Під час суду у 2022 році судовий психолог зазначила, що Херд має певні розлади, такі як істеричний та межовий розлади особистості. Також за

показанням офіцера поліції Меліси Сайнс, вона не впізнала Херд як жетву домашнього насилля під час визову поліції у 2016 році. Інші офіцери також зазначили, що коли коли викликали поліцію, вони жодного разу не помітили жодних слідів бійки в помешканні подружжя. Після розлучення у 2016 році Херд отримала від Демпа 7 мільйонів доларів, половину з яких обіцяла відправити на благодійність фонду з боротьби з домашнім насиллям. На засіданні у 2022 році адвокат цього фонду дав показання, у яких зазначив, що сумарно акторка пожертвувала 1,2 мільйони доларів, однак, з них 500 тисяч було відправлено фондом, засновником якого є Ілон Маск. [30]

Джонні Демп переміг у судовому процесі 2022 року, за результатами засідання Ембер Херд повинна виплатити йому компенсацію в розмірі 10 мільйонів доларів. У 2023 році Джонні Демп повернувся до кіноіндустрії з фільмом «Жанна дю Баррі», де він грає короля Людовика XV. Цей фільм знаменує його повернення в кіно і став його першим проектом після судового процесу. Прем'єра фільму відбулася на Каннському кінофестивалі. Крім того, Демп продовжив співпрацю з Dior як амбасадор парфуму Sauvage, обличчям якого був з 2015 року. [14]

2.1.2 Кейс Персі Гайнс Вайта (Ксав'є з серіалу Нетфлікс «Венздей»)

Персі Гайнс Вайт — молодий канадський актор, найбільш відомий за роллю Ксав'є Торпа в серіалі «Венздей» від Netflix, що вийшов на екрани наприкінці 2022 року. Вже на початку 2023 році в мережі X (у минулому Twitter) почали з'являтися звинувачення щодо домагань та сексуального насильства з боку актора. Більшість з цих звинувачень з періоду, коли Персі було 17-20 років і він ще жив у Торонто. Першою про це заговорила користувачка X (у минулому Twitter) @milkievich. Дівчина опублікувала тред, в якому розповіла, що Вайт та його друзі часто влаштовували вечірки, метою яких було отримати сексуальну вигоду від жінок. Вона також зазначила, що вони запрошували дівчат, яких вважали привабливими, для того, щоб довести

їх до стану алкогольного та наркотичного сп'яніння з подальшою метою використання їх у сексуальних цілях. [22]

Після цього почали з'являтися звинувачення від інших жінок в X (у минулому Twitter) і з'явився хештег #cancelpercywhite [6]. Одна з дівчат також зазначила, що він домагався до неї, коли вона була в стані алкогольного сп'яніння на одній з таких вечірок і також додала, що Вайт також було звинувачено у зґвалтуванні. Інша користувачка зазначила, що в 17 років актор навмисно довів її подругу, якій було на той момент 13 років до стану алкогольного та наркотичного сп'яніння з метою примушення її до статевих актів, і останнє, що вона чула, це що Вайт та дівчина були у відносинах коли їй було 16, а йому 20 і він маніпулював нею з метою примушення до статевих відносин. Слід зазначити, що за законами Канади вік згоди — 16 років, а повнолітнім громадянина можна вважати в 18-19 років, залежно від провінції. Крім того, дівчина зазначає, що Вайт завдав шкоди і їй на одній з вечірок, коли вона була в стані зміненої свідомості через вживання алкоголю. Вона додає, що актор насміхався з жертв та розповсюджував їхні фотографії інтимного характеру онлайн. Інша дівчина @desireeecameron також написала в X (у минулому Twitter), що їй боліче дивитись на те, як Вайт обожають мільйони молодих дівчат, оскільки він не вдіяв нічого, коли її зґвалтували у його підвалі і після всього переймався лише через те, що про це може дізнатися поліція. Дівчина також прикріпила свої фотографії з Вайтом, для того, щоб підтвердити той факт, що вона з ним дійсно знайома та навчалася в одній школі і додала скріншот переписки з ним ще з 2020 року, коли трапився цей інцидент.

Також, важливо зазначити, що актор надсилав свої фотографії інтимного характеру неповнолітнім і також надсилав повідомлення з сексуальним підтекстом, без згоди іншої сторони на це. Крім цього, подібного роду повідомлення надсилалися не лише у приватні повідомлення, а й у групові чати з неповнолітніми дівчатами. Вайт неодноразово використовував слюри по відношенню до жінок. Слюр — це слово або словосполучення, яке

використовується для приниження чи дегуманізації людини або групи людей. Користувачка @milkievich також зазначила, що він називав дівчат «жирними, п*віями, проститутками, потворними, брехухами» кожного разу, коли йому відмовляли. Одна з дівчат також поділилася відео, в якому Вайт використовує расистський слюр, який корінням походить від історії афроамериканців і є надзвичайно образливим. Крім того, випадок сексуальних відносин актора з неповнолітніми не є одиничним випадком. Дівчині, з якою Вайт перебував у статевих відносинах було 14 років. Вона брехала про свій вік, начебто їй 16 років, однак актор знав про те, що насправді їй 14, більш того, вони спілкувалися з моменту, коли їй було 13 років. До посту додані скріншоти переписки, де дівчина повідомляє, що він знав про її вік. Один з користувачів X (у минулому Twitter) @SfmJoshua написав пост, що в шкільні роки знав Вайта та його компанію друзів, крім того, він чув від дівчат багато про поведінку Персі і навіть сам став свідком того, що коїться на цих вечірках.

Користувачка @RoWednesdayA поділилася оригінальним акаунтом Вайта в мережі X (у минулому Twitter) @impercenator, де він писав недоречні жарти та коментарі. Крім того, користувачі помітили, що актор стежить в Інстаграм за акаунтами з сумнівним контентом, наприклад малюнків сексуального характеру разом із фотографіями дітей, які актор коментував. Актор також підписаний на акаунт з расистським та нацистським контентом. Слід додати, що в мережі можна знайти фото, де Вайт одягнений у футболку з Осаме бен Ладеном, лідером терористичного угруповання «Аль-Каїда», які винні у скоєнні терористичного акту 11 вересня 2001 року на території США. [12]

Поміж іншого, після виходу «Венздей» Вайта та його колег з серіалу запрошували на різні шоу та заходи. Так, під час одного з них актора фотографували з його колегою Дженною Ортегою, що виконала роль Венздей у серіалі. На відео з цього заходу видно, що Вайт кладе руку на грудь акторки, в той час як вона намагається відсторонитися, після чого він кладе руку на її

талію, і після цього дівчина відходить від нього. Важливо зазначити, що з поведінки Дженни Ортеги на цьому відео помітно, що їй некомфортно.

Захисники актора заявляють, що він сам є жертвою насильства з боку своїх батьків, ще за часів, коли він був дитиною. Однією з причин, чому це може бути правдою є старе відео з Вайтом та його другом, де актор каже що його мати біла його, і, якщо б його бив батько, він був би мертвим. Однак, прихильники Вайта намагаються виправдати його дії колом насильства, оскільки він робить з іншими те, через робили з ним. Важливо зазначити, що коло насильства насправді існує, однак, неможна виправдовувати насильство ще більшим насильством.

Після цих звинувачень Персі Гайнст Вайт закрив коментарі у своїх соціальних мережах. Актор надав коментар щодо звинувачень лише в червні 2023 року, де зазначив, що людина, яку він ніколи не зустрічав почала поширювати дезінформацію про нього. Вайт стверджує, що чутки неправдиві та звинувачення безпідставні. На даний момент коментарі в мережах актора все ще обмежені. Слід зазначити, що після цих подій Вайт втратив понад мільйон підписників і за даними від Netflix не повернеться до роботи у другому сезоні «Венздей». [12]

2.1.3 Кейс учасника південнокорейського гурту NCT Лукаса Вона

Лукас Вон — репер та модель з Гонконгу, а також колишній учасник південнокорейського гурту NCT, його підрозділу WayV та супергрупи SuperM. Ситуація почала розгортатися публічно в серпні 2021 року, коли в соціальних мережах з'явилися звинувачення на його адресу. Ці звинувачення були висунуті переважно особами, які називали себе його колишніми партнерками і звинувачували його в емоційних маніпуляціях та зраді. Скандал розростався і незабаром став найбільш обговорюваною темою в К-поп індустрії, враховуючи, що NCT є однією з найпопулярніших айдол-груп з масовим фандомом.

Конфлікт почався після того, як одна дівчина, ймовірно, одна з колишніх партнерок Лукаса, опублікувала звинувачення в Інтернеті. Вона стверджувала, що Лукас емоційно маніпулював нею під час їхніх стосунків. Дівчина заявила, що він підійшов до неї познайомитись першим і дав їй свій номер. За її словами, вони почали зустрічатися незабаром після цього, більше того, коли вони зустрічалися, він часто просив її платити за все, включаючи предмети розкоші, дорогі готелі і дизайнерський одяг в якості подарунків. Щоб довести правдивість звинувачення, вона також надала скріншоти повідомлень, у чаті також багато селфі-фотографій Лукаса і навіть голосове повідомлення, голос в якому, як вважається, належить Лукасу. Шанувальниця також стверджувала, що коли кар'єра Лукаса пішла вгору, він сказав їй, що якщо вона не збирається купувати йому будинок або машину, то вона може не купувати йому нічого. Вона також зазначала, що він обманював її і мав стосунки з кількома жінками одночасно.

Додаткові звинувачення надійшли від ще однієї ймовірної колишньої партнерки, яка звинуватила Лукаса в тому, що він просив дорогі подарунки, а також вступав у стосунки з іншими шанувальницями. Були також звинувачення в тому, що він ділився приватними подробицями про своїх колег по групі, що сприяло негативному сприйняттю його персони. Друга дівчина заявила, що спочатку не збиралася розкривати цю інформацію, оскільки вони розійшлися на досить хороших умовах, але коли вона побачила пост першої дівчини, вона зрозуміла, що її ситуація дуже схожа, а також те, що час відносин збігається і вона зрозуміла, що Лукас, схоже, зустрічався з кількома жінками одночасно. Дівчина також зазначила, що Лукас маніпулював нею, змушуючи купувати дизайнерський одяг, вона також повідомила, що він конкретно просив бренди Saint Laurent і Balenciaga, і сказав, що йому не подобається Burberry, хоча це бренд, з яким у нього була промоутерська угода на той час. Дівчина стверджує, що в якийсь момент перед тим, як прийти до неї додому, він заявив, що у нього немає верхнього одягу і запитав її, чи може вона купити йому куртку. Вона додала чек від Balenciaga, а також поділилася

фотографією куртки і фотографією, де вони вдвох п'ють вино і він одягнений у куртку з першого знімку. Вона додала, що в їхніх розмовах Лукас погано відгукувався про своїх друзів, зокрема говорячи про свого найкращого друга, який ще не дебютував. Згідно з її сллвами, Лукас назвав цю людину сміттям і скаржився, що його колеги були лінивими і з ними важко працювати, а також деякі з них не мали жодних реальних навичок, але змогли дебютувати виключно завдяки своїй зовнішності.

Третя дівчина розповіла, що Лукас зв'язався з нею першим і сказав їй, що він жадав її протягом тривалого часу, зберігаючи її листи та подарунки, які вона дала йому на автограф-сесії. За її словами, одного разу Лукас зізнався, що мав романтичні стосунки зі стажеркою в SM Entertainment, але, з невідомих причин, ця стажерка була змушена покинути компанію, після чого впала в депресію і намагалася накласти на себе руки. Дівчина зазначає, що Лукас зізнався їй щодо його страху бути спійманим своїм агентством на стосунках з нею, і, одного разу, навіть симулював хворобу, щоб не зніматися в шоу. Говорячи про шоу, вона також сказала, що Лукас ненавидів те, як його завжди змушували виглядати дурним і незграбним. Він також згадував, що насправді хотів мати більш зрілий і чарівний образ, а не бути клоуном. Підкріплюючи своє звинувачення ця дівчина опублікувала скріншоти з квитанціями про перельоти та готельними записами, які доводять, що час її стосунків з Лукасом збігається з показаннями інших жертв. [31]

Звинувачення швидко набрали обертів у соціальних мережах, викликавши бурхливу реакцію фанатів і громадськості. Новина швидко поширилася, що призвело до широких дискусій і дебатів про його поведінку. У відповідь на зростаючу критику Лукас приніс публічні вибачення. Він визнав звинувачення і оголосив, що припиняє всю свою творчу діяльність, щоб поміркувати над своїми діями. Його агентство SM Entertainment також опублікувало заяву щодо ситуації, зазначивши, що Лукас візьме паузу у своїй професійній діяльності. Через декілька днів з початку цього скандалу бренди, які співпрацювали з Лукасом, такі як Gucsi, видалили всі пости і зображення,

пов'язані з ним, а, незабаром, й Burberry зробили те ж саме, хоча Лукас був головним амбасадором, який брав участь у їхній кампанії в той час. [17]

Фанати провели розслідування, в ході якого з'ясували, що скріншоти, надані звинувачачами є фотошопом, оскільки шрифти та інтервали між повідомленнями відрізняються. Крім того, у повідомленнях, де йдеться про зустрічі зазначено дати, в які Лукаса не було в країні через його розклад та заходи в інших країнах. Також зазначається, що голосове повідомлення було сфабриковано і є склейкою аудіодоріжки з двох відео, які Лукас опублікував на платформі Бабл. Фотографію куртки, яку використовували в якості доказу було також вкрадено з сайту для перепродажу одягу і чек також є фотошопом. Важливо зазначити, що один з акаунтів, на якому було опубліковано звинувачення виявився комерційним акаунтом, звинувачення з якого було видалено, а назву змінено. Фанати також з'ясували, що власники акаунтів, з яких надходили звинувачення є сасен-фанати Лукаса. Сасен — це корейський термін, який використовується для позначення нав'язливих шанувальників, які вторгаються в приватне життя корейських айдолів, акторів чи інших публічних осіб в індустрії розваг [21]. Майже через два роки після звинувачень SM Entertainment і Лукас опублікували заяви, в яких говорилося, що він назавжди покине як NCT, так і WayV, але все одно залишиться з SM Entertainment і займатиметься соло-діяльністю. Деякі фанати висловили підтримку, сподіваючись на його реабілітацію в якості айдола, в той час як інші залишаються критично налаштованими, що говорить про розбіжності у фандомі щодо його повернення в індустрію. Наразі в якості соло-артиста Лукас випустив альбом і періодично буває помічений зі своїми колегами з SM Entertainment. [2]

2.1.4 Кейс учасниці південнокорейського гурту (G)I-DLE Со Суджін

Со Суджін — південнокорейська співачка, колишня учасниця групи (G)I-DLE. Конфлікт за участю Суджін розпочався після того, як її звинуватили в булінгу під час навчання в середній школі. Ці звинувачення з'явилися на початку 2021 року, що призвело до значного суспільного резонансу та реакції фанатів. Суперечка почалася, коли в Інтернеті з'явився анонімний допис, у якому Суджін звинувачували в тому, що вона була причетна до шкільного булінгу під час навчання в середніх класах. Цей допис спричинив низку звинувачень, які швидко привернули увагу громадськості. Обвинувачі стверджували, що Суджін вдавалася до словесних образ і фізичної агресії по відношенню до однокласників [18]. Ці дії, як повідомляється, включали ляпаси та принизливі висловлювання на адресу інших учнів. Конкретні описані інциденти включали нібито жорстоке поводження Суджін з іншими учнями, такі як публічне приниження та соціальна ізоляція цих учнів.

Значної ваги цим звинуваченням додає те, що актриса Со Шин Е, яка відвідувала ту саму школу, що й Суджін, непрямо підтвердила звинувачення в булінгу. Хоча спочатку вона не називала ім'я Суджін напямую, час появи її постів збігся з розгортанням конфлікту, що змусило багатьох припустити, що вона також була жертвою. Крім того, анонім також звинуватив співачку у краді грошей у людей, приниження з використанням нецензурної лексики, паління та вживання алкоголю з хлопцями під час перебування у шкільному клубі, а також Суджін було звинувачено у провадженні часу зі старшокласниками та сумнівному зв'язку з ними, краді одягу та непристойному зовнішньому вигляді. Крім того, жертва зазначає, що співачка плюнула неї/нього. Важливо зазначити, що за корейською системою обчислення віку, вік учнів середньої школи становить від 12 до 15 років. Через декілька днів після першого анонімного поста з'являються ще дві жертви, які звинувачують Суджін у побоях, краді грошей та особистого майна, співачку знову звинуватили у вживанні алкоголю та палінні з дорослішими хлопцями і,

одна з жертв також зазначила, що Суджін зробила її вигнанкою через чат в КакаоTalk (корейський месенджер на кшталт Телеграм). [10]

Через деякий час агенство Суджін Cube Entertainment опублікувало пост, в якому зазначається, що звинувачення є неправдивими та безпідставними, а також, що вони застосують юридичні заходи задля захисту своїх артистів. Со Шин Е після цієї заяви опублікувала пост без використання імен, у якому пише, що працює в індустрії розваг з дитинства, однак, в школі неважливо чи ти зірка, тому вона поводитись і вчилась як звичайна студентка. Вона зазначає, що весь час, коли вона навчалась в тій школі певна людина постійно її критикувала та нападала без причини під час перерви чи в їдальні. Со Шин Е зазначає, що ця людина та її група друзів постійно сміялися з неї та ображали її за її спиною, кажучи, що акторка невдаха, недостатньо гарна для того, щоб бути знаменитістю та що вчителі занадто добре до неї ставляться.

У відповідь на звинувачення Суджін опублікувала пост, у якому написала, що через те що вона була яскравою в школі, її постійно переслідували негативні чутки. Співачка зазначила, що дійсно декілька разів в школі палила з цікавості та вдягала речі, які виходять за шкільний дрес-код. Суджін розповіла, що була подругою одного з обвинувачів, і що ця дівчина допомогла їй, коли співачка отримувала погрози від старшокласників, тому Суджін завжди згадує про неї з вдячністю, однак через певний конфлікт в школі вони перестали спілкуватися на негативній ноті. В своєму пості співачка спростувала звинувачення щодо бійок, булінгу в КакаоTalk та краді особистих речей та грошей. Крім того, Суджін заявила, що в шкільні роки ніколи не розмовляла з Со Шин Е та вибачилась за неприємності, які цей скандал міг принести актрисі. [32]

Після цього, в березні 2021 року, агенство повідомило, що Суджін призупиняє свою діяльність в групі, а вже в серпні того ж року Cube Entertainment заявили, що співачка покидає групу (G)I-DLE. Через деякий час перші дві жертви видалили свої звинувачення, оскільки не мали доказів щодо дій та поведінки Суджін в школі, в той час як в звинуваченнях третьої жертви

знайшли розбіжності. Четвертою жертвою виявився чоловік 38 років, який сам у цьому зізнався, важливо зазначити, що на момент скандалу Суджін було 23 роки. Стосовно звинувачень Со Шин Е, однокласники Суджін повідомили, що вони навчалися на різних поверхах та у різних класах і ніколи не розмовляли, більш того, Суджін покинула те коло друзів, які знущалися з Со Шин Е ще до того, як актриса перевелася до цієї школи. [11]

У 2022 році адвокат Со Суджін опублікував заяву, де зазначив, що звинувачення є хибними та співачка не робила нічого, в чому її звинувачують. На сьогоднішній день не існує жодних прямих доказів щодо причестності Суджін до шкільного булінгу та інших звинувачень, які було опубліковано. Крім того, одна з жертв під час прямої трансляції в Instagram заявила, що їй слід було зламати Суджін шию ще тоді (в шкільні часи), а також подзвонила співачці та повідомила, що збирається замовити таксі та приїхати вбити її, що рахується за погрозу. Важливо зазначити, що медіа також відіграли велику роль у поширенні цього конфлікту. Так, журналіст Лі Сон Мьон одним з перших почав писати статті зі звинуваченням Суджін у булінгу. Він неодноразово писав статті засновуючись на інформації, яку йому надала одна з жертв. Крім того, ця жертва та Лі Сон Мьон знали один одного ще до звинувачень. Зараз, через три роки після цих звинувачень, Лі Сон Мьон все ще пише негативні статті про Суджін кожного разу, коли вона публікує щось в Інтернеті. Слід зазначити, що журналіст Лі Сон Мьон нещодавно також почав писати негативні пости та поширювати дезінформацію про іншу учасницю групи (G)I-DLE Шухуа.

Конфлікт навколо Суджін вплинув на імідж (G)I-DLE. Оскільки К-поп айдоли часто дотримуються високих моральних стандартів, звинувачення призвели до громадського розголосу та розколу серед фанатів. Репутація гурту зазнала удару. Хоча цей конфлікт створив проблеми для (G)I-DLE, він також призвів до деяких позитивних змін у тому, як розглядаються звинувачення в булінгу в К-поп-індустрії. Ці події сприяли формуванню більш обережної та відповідальної політики в індустрії, підкресливши важливість поведінки

айдолів поза сценою та її вплив на їхню кар'єру. Суджін взяла паузу, щоб поміркувати та переосмислити свій кар'єрний шлях. До 2023 року вона готувалася до повернення як сольна виконавиця. Її агентство BRD анонсувало її сольний альбом «Agassy», який вийшов в листопаді 2023 року. Наразі Суджін веде власний канал на YouTube та готується до випуску нового альбому. [32]

2.2 «Культура скасування» в Україні

2.2.1 «Культура скасування» в українському контексті

В Україні, як і в багатьох інших країнах, культура скасування має велику силу, особливо в цифрову епоху, коли соціальні медіаплатформи посилюють громадську думку та реакцію на події. Це явище вкоренилося в різних формах під значним впливом політичного та соціального клімату, особливо враховуючи триваючий конфлікт з Росією.

Громадські діячі, особливо ті, які висловлюють погляди, що суттєво відрізняються від загальноприйнятих національних настроїв або збігаються з російською точкою зору, швидко стають об'єктами негативної реакції з боку громадськості. Це часто призводить до бойкоту, ганьби в соціальних мережах або інших форм публічного остракізму. Інтенсивність такої реакції може бути різною, але вона зачіпає знаменитостей, політиків, митців та інших відомих особистостей.

Більше того, історичний та культурний контекст України, з її складними відносинами з Росією, дає розуміння того, як проявляється культура скасування. Дії, які сприймаються як непатріотичні або як зрада національних інтересів, викликають особливо сильне обурення з боку громадськості. Така динаміка свідчить про те, що культура скасування в Україні стосується не лише соціальної відповідальності чи етичних помилок, але й тісно переплітається з національною ідентичністю та політичною лояльністю.

2.2.2 Кейс Ірини Фаріон

Ірина Фаріон — українська мовознавиця, докторка філологічних наук тощо. Фаріон є однією з найнеоднозначніших осіб в українському медійному просторі, особливо скандальними є її висказування щодо мовного питання. Її висловлювання проти російської мови можна датувати ще 2019 роком, коли Ірина заявила, що люди, які живуть на сході України і розмовляють російською мовою, є «авторами війни». А в січні 2023 року вона була гостею інтерв'ю з Еммою Антонюк, де заявила, що всі події, які відбулися в Маріуполі, є наслідком поведінки мешканців міста. Ці слова обурили не тільки звичайних людей, а й деяких знаменитостей. Ольга Сумська, народна артистка України, не могла не прокоментувати ці слова: «То яка ж у них карма? Просто до сліз... Це трагедія всесвітнього масштабу! Назвати цей жах кармою маріупольців, які по дорозі загубили розум! Я маю багато друзів, знайомих з того краю, які шанують мову, знають історію і культуру своєї країни набагато глибше за пані Фаріон... То в чому їхня карма?» - написала жінка у своєму Instagram. [34]

Пізніше того ж року, у листопаді, Ірина Фаріон, відповідаючи на запитання журналістки Яніни Соколової, заявила, що вважає, що в Україні немає російськомовного населення, а є лише українці або кацапи. Жінка також висловила свою думку щодо військовослужбовців Збройних сил України, які розмовляють російською мовою: «Я не можу назвати їх українцями, якщо вони не говорять українською мовою. То нехай себе назвуть «руськімі». Чому вони такі очманілі? Вони такі великі патріоти. Покажи свій патріотизм. Вивчи мову Тараса Григоровича Шевченка». Ці слова викликали обурення серед людей, що призвело до блокування сторінки Ірини Фаріон у Facebook. Студенти Львівської політехніки також вимагали звільнити Фаріон через її образи на адресу військових і поширення подібних закликів на стінах університету [36].

Лише через кілька днів після всіх подій жінка вирішила опублікувати на своєму Telegram-каналі лист підтримки від Максима Глебова, студента з Сімферополя, тимчасово окупованого Криму. Незважаючи на коментарі людей, які закликали Фаріон приховати персональні дані автора листа, жінка відмовилася це зробити. Згодом кримська влада затримала цього хлопця, і йому довелося вибачитися на камеру. Навіть такий сценарій не змусив жінку визнати свою провину, Ірина лише сказала, що це вина студента, який не приховав своє ім'я і не просив її про це. «Чому Фаріон не затримали?», «Фаріон має сидіти у в'язниці за розпалювання ворожнечі. Як я вже колись говорив. Мова не важлива, а дії важливі», «Тепер зрозуміло, на кого працює Фаріон...», «Припиніть її розкручувати, нехай вдавиться своєю жовчю!», - заявили обурені українці [34].

Це стало не лише черговим приводом для обурення українців, але й причиною звільнення жінки з Національного університету «Львівська політехніка». 15 листопада 2023 року університет прийняв рішення звільнити жінку з посади професора української мови.

Станом на початок квітня цього року Ірина Фаріон намагалася поновитися на посаді в університеті через суди, але не виграла. Це є свідченням того, що жінка не відмовилася від своїх поглядів, незважаючи на дуже велику ненависть інтернет-користувачів, знаменитостей та інших поважних людей [41].

Ірина Фаріон використовувала суперечливу комунікаційну стратегію, роблячи неоднозначні висловлювання про російськомовне населення України, маючи на увазі, що вони не є справжніми українцями. Такий підхід викликав значну реакцію, включаючи блокування соціальних мереж, студентські протести і, зрештою, її звільнення з посади в університеті. Незважаючи на широку критику і серйозні наслідки, Фаріон залишилася непохитною у своїх поглядах. Її випадок ілюструє ризики, пов'язані з використанням конфронтаційної та вкрай політизованої мови в чутливому соціально-політичному контексті.

2.2.3 Кейс Аліни Паш

Ще одним приводом для обурення українців є слова або дії відомих людей, які мали місце до повномасштабного вторгнення, але вже після початку військових дій у 2014 році.

Наприклад Аліна Паш, співачка та реперка. Вона взяла участь у шостому сезоні вокального шоу «Х-фактор» і перемогла у відборі на пісенний конкурс «Євробачення-2022». Але саме ця перемога не сподобалася українцям, і вони пригадали Аліні її виступ в окупованому Криму у 2015 році, де співачка давала концерт на весіллі. У 2019 році Аліна Паш під час інтерв'ю Катерині Осадчій підтвердила, що літала до Криму з Москви, але також зазначила, що не знала, до яких наслідків призведуть такі дії [37].

Обурені українці заявили, що співачка порушила українське законодавство, але організатори нацвідбору у відповідь заявили, що не знайшли доказів порушення закону, оскільки Аліна Паш виступала на приватному заході, організованому українцями в Криму, і перетнула кордон на автобусі з України. Пізніше сама співачка підтвердила ці слова, зазначивши, що раніше, під час інтерв'ю у 2019 році, вона помилилася, бо не зрозуміла запитання [35].

У день фіналу нацвідбору люди вирішили організувати акцію протесту. Вони прийшли до будівлі, де проходив відбір, з плакатами «Ганьба Аліні Паш» і «Чесний відбір» [37].

Через деякий час виконавиця опублікувала у своїх соціальних мережах фото довідки, в якій були вказані дати в'їзду до Криму з українського боку. Однак на цю довідку відреагував Сергій Стерненко, український адвокат та активіст, який заявив, що завдяки своїм дослідженням може стверджувати, що вона є підробкою. В результаті довідка дійсно виявилася фальшивкою, і Аліна вирішила прокоментувати це у своєму Instagram: «Що бачила я? Довідку. На вигляд – офіційну. В ній були справжні дати в'їзду до тимчасово окупованого

Криму, правильно вказаний КПВВ "Чаплинка", через який я перетинала адміністративний кордон. Підстав вважати, що довідка не є справжня, ніхто з команди не мав. Яким саме чином, як та звідки член нашої команди міг отримати документ, який був наданий Суспільному, наразі невідомо.» [37]

Згодом Аліна Паш зробила офіційну заяву про те, що знімає свою кандидатуру з пісенного конкурсу «Євробачення 2022». Однак люди дізналися, що це не було рішенням самої співачки, а її дискваліфікували організатори відбору. [37]

У березні 2023 року Аліна Паш дала інтерв'ю на YouTube-каналі Rozmova, де розповіла про все і згадала про скандал. І хоча вона сказала, що Сергій Стерненко допоміг їй багато чого переосмислити, вона почала закликати українців бути м'якшими по відношенню до інших людей, в тому числі і до знаменитостей: «Щось пішло не так, краще знайти ключові слова, краще відкрити адекватну дискусію, тому що коли нападають, це природна людська реакція - захищатися, а тут ти йдеш на цю масовку і все, і ніхто не отримує адекватної відповіді». Але після цього інтерв'ю коментарі українців не покращилися. «Ненависті немає, але чим далі Аліна виправдовується, тим глибше вона сама себе закопує». «Але ця розмова ще раз нагадала мені, що “хороша робота” не завжди дорівнює “хорошій людині”. «На жаль, незважаючи на те, що Аліна часто говорить про свою провину, я не до кінця їй повірила». Такі коментарі можна знайти під цим відео. [33]

Як зазначалося раніше, думки людей розділилися на 2 табори, де одні були проти дій Аліни, а інші виправдовували їх і не бачили в них нічого критичного. Саме такий розподіл думок допоміг Аліні не втратити велику кількість підписників після того, як скандал вже закінчився.

2.2.4 Кейс Спартака Субботи

Спартак Суббота — український психолог і психотерапевт, відомий своєю роботою в області когнітивно-поведінкової терапії. Він здобув ступінь

кандидата наук в медичній психології і має магістерський ступінь з клінічної психології та терапевтичної медіації з Університету Ніцца – Університет Кот-д'Азур у Франції. Суббота також пройшов навчання в Українському інституті когнітивно-поведінкової терапії. Він є співзасновником і головою Інституту доказової терапії, де популяризує наукові підходи і високі стандарти в галузі психотерапії. Спартак Суббота та Євген Янович були співведучими шоу на YouTube під назвою «Подкаст-терапія». Шоу на YouTube під назвою "Подкаст-терапія", яке вели Спартак Суббота та Євген Янович, мало на меті досліджувати психологічні теми та надавати інсайти і дискусії навколо питань психічного здоров'я, з поєднанням серйозних обговорень та комічних елементів, завдяки комедійному тлу Яновича. Шоу поєднувало наукові підходи з практичними порадами, приваблюючи різноманітну аудиторію, зацікавлену у психології та особистісному розвитку. Суббота також був активно залучений у різноманітні проекти, пов'язані з психологічною підтримкою осіб в кризових ситуаціях, особливо в умовах триваючої війни.

Принаймні, так про себе сам заявляв Спартак Суббота у величезній кількості видань та на різних сайтах та платформах. Минулого року Суббота опинився в центрі скандалу, звинуваченого у тому, що він прикидався ліцензованим психотерапевтом і доктором без належних акредитацій, що викликало сумніви щодо його кваліфікацій та освіти. У 2023 році вийшло розслідування психолога Іллі Полудьонного [41], в якому він звинувачує Спартак Субботу у брехні щодо його освіти, у порушенні медичної етики та іншого роду брехні. Психолог заявив, що Суббота видає себе за лікаря-психіатра і не має медичної освіти. Пулудьонний також примітив, що на всіх інтерв'ю Суббота уникає питань стосовно своєї базової вищої освіти, хоча на платформах психологічної допомоги чи на Фейсбук вказує Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, однак не вказує роки, як наприклад у магістратурі. На одному з медичних сайтів зазначається, що Суббота вчився в НМУ ім. Богомольця на лікувальній справі, однак, крім того, Суббота називає себе ще й медичним психологом в таких виданнях, як Forbes,

Mind, DOU. При такій конфігурації можливість отримати цей перелік спеціальностей обмежується до одного і, крім того, обмежується ще й у роках. Для того, щоб отримати диплом психіатра та медичного психолога у НМУ ім. Богомольця необхідно спочатку вступити на медико-психологічний факультет, після чого провчитися там 6 років, а потім пройти програму перепідготовки, яка тривала один рік, що включало в себе здати іспити та академічну різницю тощо, а вже потім можна піти на інтернатуру та здобути кваліфікацію психіатра. У деяких ресурсах зазначається, що у 2014 році Суббота закінчив інтернатуру за фахом «Психіатрія» у НМУ ім. Богомольця. Важливо зазначити, що Спартак Суббота 1992 року і за такою схемою він мав почати навчання в НМУ в 14-15 років, хоча в деяких інтерв'ю він і каже, що почав навчатися в університеті в 15 років. Таким чином, у ході свого розслідування, Ілля Полудьонний проаналізував низку відеоматеріалів зі Спартаком Субботою, де в суммі всіх фактів Суббота підтвердив, що вчився в Медичному університеті ім. Богомольця з 2005 по 2014 рік на медико-психологічному факультеті. Полудьонний також проводив інтерв'ю з людьми, які навчалися в НМУ за фахом медична психологія на медико-психологічному факультеті в той же час, коли там мав навчатися Суббота. Обидва опитаних джерела зазначили, що Субботу в якості студента не бачили. Більш того, одна з опитаних в 2014 році проходила програму перепідготовки, яка зазначалася раніше та вступила до інтернатури за фахом «Психіатрія» і серед психіатрів Субботу вона також не бачила і зазначила, що форма навчання тільки очна, тому отримати заочно аспірантуру з психіатрії він не міг. Тож, Спартак Суббота не вчився в Національному медичному університет імені О.О. Богомольця. Крім того, французські університети, де Суббота отримував магістратуру мають лише I рівень акредитації, що означає, що вони надають лише диплом про підвищення кваліфікації, але ніяк не диплом магістра державного зразка.

Один з одногрупників Субботи з військового коледжу також надав інформацію, що справжнє ім'я Спартака — Олександр. Також, одногрупники

з університету підтвердили цей факт, а ще й зазначили, що почалися разом із Олександром на психологів у Національному педагогічному університеті ім. М.П. Драгоманова. Таким чином, Полудьонний знайшов Субботу у списку абітурієнтів 2009 року на спеціальність «Психологія» на сайті Педагогічного університету ім. Драгоманова, що доводить відсутність у Субботи медичної освіти. Крім того, Полудьонний зазначає, що всі ці роки Суббота приймав клієнтів в якості психолога чи психотерапевта незаконно, оскільки згідно до закону «Про затвердження Порядку застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу», психологи, як особи, які можуть застосовувати методи психологічного і психотерапевтичного впливу як професійну діяльність повинні мати повну вищу освіту (магістр, спеціаліст). Таким чином, при наявності лише освітній рівень бакалавра, Спартак Суббота незаконно приймав клієнтів і вів приватну практику. Крім того, деякі пацієнтки Субботи також заявили, що мали з ним романтичні та/чи сексуальні стосунки. Одна з них дала інтерв'ю Полудьонному, де зазначила, що під час консультацій Суббота робив неоднозначні натяки та запропонував вільні стосунки, після чого використав її психологічну травму та покинув її. Слід зазначити, що такого роду дії є порушенням медичної етики. Після розслідування Іллі Полудьонного Спартак Суббота втратив свою популярність та фанатів. Він все ще знімає відео на Ютуб, але його перегляди значно впали і він зник з медійного простору так само швидко, як і з'явився.

2.3 Рекомендації для збереження кар'єрних досягнень публічних особистостей (зірок) після «скасування»

Багато знаменитостей, як українських, так і зарубіжних, зазнають впливу культури скасування на їхню кар'єру. Звісно, кожен кейс скасування індивідуальний і комунікаційна стратегія має бути адаптована під певну знаменитість та її досвід, однак є певні етапи комунікаційної стратегії, спрямованої на збереження кар'єрних досягнень, що є базовими та лежать в основі будь якої персоналізованої стратегії. По-перше, для збереження своєї кар'єри знаменитості необхідно проаналізувати саму ситуацію скасування, для того, щоб зрозуміти причини, критику, та емоції людей, яких конфлікт торкнувся. Завдяки такій рефлексії знаменитість може сформулювати щире та освідомлене відповідь на звинувачення з боку громадськості. Одним з найголовніших елементів такої стратегії є публічне визнання ситуації. Знаменитість повинна виступити із заявою, в якій чесно і щиро визнає допущені помилки, продемонструвавши готовність вчитися і розвиватися на основі отриманого досвіду. Щирі вибачення є неймовірно важливими, знаменитості повинні приносити щирі вибачення, беручи на себе повну відповідальність за свої дії, не вдаючись до захисних формулювань. Комунікація має бути прозорою, важливо окреслити конкретні кроки, які робляться для вирішення проблеми, незалежно від того, чи це стосується особистого розвитку або громадської роботи. Це свідчить про готовність знаменитості заглибити свою провину та виправити минулі помилки. Окрім слів дуже важливо підтверджувати свої наміри та показувати зміни діями. Знаменитості повинні активно демонструвати зміни в поведінці, доводячи, що вони зробили висновки зі свого досвіду і прагнуть до позитивних перетворень. Участь в заходах, пов'язаних з причиною скасування, або благодійність також можуть показати їхню відданість вирішенню проблеми. Благодійність та участь у соціальних рухах є також одним з наголовніших елементів стратегії для збереження кар'єри, оскільки вони можуть підсилити рівень довіри до

знаменитості та допомогти відновити заплямований імідж. Відновлення довіри вимагає постійної комунікації з аудиторією, тому знаменитості мають постійно підтримувати зв'язок із нею, повідомляючи про кроки, які робляться задля відновлення репутації. Важливо говорити не лише про позитивні моменти, а й про складнощі, які виникають на цьому шляху. Одним з найважливіших елементів є співпраця з фахівцями зі зв'язків з громадськістю або експертами з кризового менеджменту. Вони можуть запропонувати стратегії та поради щодо того, як краще взаємодіяти з громадськістю та загалом як відновити свій імідж в очах людей. Посвятити себе роботі є також важливим елементом комунікативної стратегії на шляху до відновлення репутації, оскільки високий рівень професіоналізму та зосередженість на своїй роботі дозволяють досягненням говорити за себе. Участь у нових проєктах підкреслює відданість своїй справі, що може допомогти змінити суспільну думку. Цифрові платформи є також потужним інструментом у відновленні іміджу, оскільки вони дають можливість розповісти свою історію власними словами без спотворення нарративу, що є дуже важливим елементом у відновленні іміджу, оскільки іноді видання можуть виривати слова з контексту. Також, одним з найважливіших елементів у шляху до відновлення репутації та збереженні кар'єри є довогострокова прихильність до змін. Знаменитість має показати, що їхні дії не тимчасові, і що він/вона прагнуть відповідати суспільним цінностям. Важливо зазначити, що цей шлях вимагає справжніх змін і містить виклики та підводні камені, однак завдяки послідовним діям і прозорій комунікації можливо досягти розуміння та прощення з боку громадськості та відновити свою репутацію та кар'єру.

Прикладом людини, яка відновила свою кар'єру може бути знаменитий актор Вілл Сміт. У 2022 році під час церемонії «Оскар» Комік Кріс Рок пожартував про поголену голову дружини Сміта. Важливо зазначити, що вона хворіє на алопецію, через що і не має волосся. Через цей жарт Сміт вдарив Рока, свідками чого стали мільйони людей. Через це громадськість почала засуджувати Вілла Сміта. Після цього актор приніс публічні вибачення,

висловивши покаяння за свої дії. Сміт також вибачився перед Крісом Роком та комітетом «Оскару», визнавши, що його поведінка була недоречною і невинуватою. Деякі проекти актора були призупинені через цей скандал, однак попередні успіхи в кар'єрі забезпечили йому фундамент для відновлення. Для відновлення кар'єри Сміт звернувся за професійною допомогою, щоб розібратися з емоційними та психологічними аспектами цього конфлікту і зрозуміти, чому він так вчинив. Після своїх вибачень актор продовжував спілкуватися зі ЗМІ і наголошував на тому, що усвідомлює, що вчинив неправильно і зазначав, що працює над особистим зростанням. Крім того, Сміт намагався змістити акцент з інциденту на його зусилля, спрямовані на відшкодування шкоди та самовдосконалення. Наразі Вілл Сміт поступово повертається до роботи, деякі його «заморожені» проекти повертаються на стадію продакшена. Його зусилля були добре сприйняті багатьма шанувальниками та професіоналами індустрії, що свідчить про те, що його довгострокова репутація може відновитися після інциденту. Випадок Вілла Сміта демонструє, що хоча безпосередні наслідки можуть бути серйозними, постійні зусилля, спрямовані на особисте зростання та публічне каяття, можуть сприяти поверненню, навіть після гучних помилок.

Висновки до Розділу 2

У другому розділі розглядається вплив культури скасування на кар'єри знаменитостей, зокрема через детальний аналіз кейсів світових та українських публічних особистостей. Приклади Джонні Деппа, Персі Гайнс Вайта, Лукаса Вона та Со Суджін демонструють, як обвинувачення та публічні скандали можуть радикально змінити особисте та професійне життя публічних осіб, відомих у світі шоу-бізнесу, та вказують на їхню високу вразливість перед обличчям громадської думки. Джонні Депп став центральною фігурою у судових справах та медійних розслідуваннях, що стосувалися звинувачень у домашньому насильстві. Хоча суд визнав його частково невинним, його

кар'єра зазнала значних втрат, включаючи втрату ролей у фільмах. Цей кейс показує, як скандали можуть привести до втрат у професійній сфері, навіть якщо судові рішення є на користь знаменитості. Персі Гайнс Вайт постраждав від обвинувачень у неправомірній поведінці та сексуальних домаганнях, які швидко розповсюдились через соціальні мережі, що спричинило його вилучення з проекту Netflix. Цей приклад демонструє, як цифрові медіа та соціальні платформи можуть прискорити поширення звинувачень та підсилити їх вплив на кар'єру індивіда. Лукас Вон з NCT став об'єктом хибних звинувачень у емоційних маніпуляціях та неправильній поведінці з партнерками, що посприяло його тимчасовому усуненню від участі в музичних групах. Це вказує на важливість дотримання етичних норм у К-поп індустрії, де публічне сприйняття може вплинути на весь хід кар'єри артиста. Со Суджін покинула (G)I-DLE після звинувачень у шкільному булінгу, які, як виявилось, були безпідставними. Ці звинувачення спричинили дискусії про булінг і його вплив на жертв та винуватців, підкреслюючи, що минуле може впливати на сьогодення навіть через багато років після шкільних подій. Ці кейси відображають як культура скасування може стати рушійною силою у визначенні професійного майбутнього знаменитостей.

В Україні «культура скасування» стала більш помітною за останні роки. Одним із яскравих прикладів є випадок Ірини Фаріон, української мовознавиці, відомої своїми суперечливими висловлюваннями щодо російської мови та її носіїв в Україні. Її висловлювання, які були сприйняті як екстремістські і розділяючі суспільство, призвели до значного суспільного резонансу, кульмінацією якого стало її звільнення з посади в університеті. Ця ситуація демонструє, як громадські діячі можуть швидко бути «скасованими», якщо їхні погляди розходяться з панівними суспільними настроями або питаннями національної ідентичності.

Інший приклад - співачка Аліна Паш, яка зіткнулася з громадською реакцією після того, як стало відомо, що вона виступала в окупованому Росією Криму. Незважаючи на спроби з'ясувати обставини поїздки до Криму,

суперечки навколо її участі у відборі на «Євробачення» зрештою призвели до відмови від участі в конкурсі. Цей випадок ілюструє, як минулі дії знаменитостей можуть впливати на їхнє життя і призвести до їх «скасування», якщо ці дії будуть визнані несумісними з національними інтересами або суспільною мораллю.

Кейс Спартака Суботи ілюструє глибокий вплив культури скасування на громадських діячів в Україні. Субота зіткнувся зі значними суперечками після того, як розслідування виявило, що він фальсифікував свою кваліфікацію. Скандал призвів до швидкого професійного та громадського резонансу, підірвавши його авторитет і кар'єру. Цей інцидент підкреслює надзвичайну важливість прозорості та чесності у підтримці професійної та громадської репутації, особливо у сферах, де довіра має вирішальне значення.

Ці приклади показують, що культура скасування в Україні може суттєво вплинути на кар'єру публічних діячів, особливо коли їхні дії чи висловлювання не відповідають суспільним цінностям чи національним інтересам. Це також підкреслює силу соціальних мереж і громадської думки у формуванні репутації та кар'єри людей в очах громадськості.

Такі кейси підкреслюють важливість того, щоб публічні особи враховували наслідки своїх слів і дій, особливо у високополітизованому і націоналістичному контексті.

ВИСНОВКИ

У сучасному світі, де інформація поширюється з неймовірною швидкістю, культура скасування стала невід'ємною рисою соціальної взаємодії, особливо у сфері цифрової комунікації. Це явище характеризується публічним засудженням і бойкотом осіб або організацій через їхні дії або висловлювання, які вважаються неприйнятними або образливими. В Україні, як і в багатьох інших країнах, дебати навколо культури скасування набирають обертів, що обумовлено динамікою розвитку соціальних мереж та політичними і соціальними змінами в суспільстві. Культура скасування ґрунтується на принципі підзвітності, вимагаючи відповідальності від людей, особливо публічних осіб, за їхні дії та висловлювання. Вона передбачає не лише реакцію на незаконні дії, але й на поведінку, яка суперечить певним соціальним нормам. Однією з ключових характеристик культури скасування є її публічний характер, коли соціальні мережі відіграють значну роль у поширенні інформації та формуванні колективної думки. Етичні та моральні аспекти культури скасування викликають інтенсивні дебати. З одного боку, вона слугує важливим інструментом соціальної справедливості, що надає голос маргіналізованим групам. З іншого боку, швидке поширення звинувачень може призвести до публічної ганьби та серйозних особистих наслідків для обвинувачених, часто без належної правової процедури.

Медіа, як традиційні, так і соціальні, відіграють важливу роль у поширенні культури скасування. Традиційні медіа забезпечують широке охоплення і більш конкретний наратив, тоді як соціальні мережі сприяють миттєвій комунікації та швидкому поширенню інформації. Взаємодія між цими двома типами медіа створює потужний механізм впливу на громадську думку. Культура скасування є складним і багатогранним явищем, яке суттєво впливає на кар'єру знаменитостей. Вона може служити важливим інструментом підзвітності та соціальної справедливості. З розвитком технологій і суспільних цінностей культура скасування буде продовжувати

еволюціонувати, і її вплив на публічне життя людей залишається важливим аспектом сучасного суспільного дискурсу. Розуміння механізмів та наслідків культури скасування є важливим елементом у формуванні підходу до неї, при якому враховувалась би як потреба у підзвітності, так і важливість справедливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Aishwarya, S. Explained: Former (G)I-DLE member Soojin's bullying allegations and controversy // SK POP. 2023. URL: <https://www.sportskeeda.com/pop-culture/explained-former-g-i-dle-member-soojin-s-bullying-allegations-controversy>
2. Aishwarya, S. Timeline of NCT Lucas' journey post ex-girlfriend scandal: Fan protests, comeback hints, and more // SK POP. 2023. URL: <https://www.sportskeeda.com/pop-culture/timeline-nct-lucas-journey-post-ex-girlfriend-scandal-fan-protests-comeback-hints>
3. Arrigg Koh, S. "Cancel Culture" and Criminal Justice // URL: https://scholarship.law.bu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4347&context=faculty_scholarship
4. Bouvier, G., Machin, D. What gets lost in Twitter 'cancel culture' hashtags? Calling out racists reveals some limitations of social justice campaigns // URL: https://www.researchgate.net/publication/350899804_What_gets_lost_in_Twitter_'cancel_culture'_hashtags_Calling_out_racists_reveals_some_limitations_of_social_justice_campaigns
5. Dershowitz, A. M. Cancel Culture: The Latest Attack on Free Speech and Due Process // Hot Books. 2020.
6. Fernandez, F. 'Wednesday' Actor Percy Hynes White Accused of Sexual Assault by Multiple Women // Inquirer. 2023. URL: <https://usa.inquirer.net/124835/wednesday-actor-percy-hynes-white-accused-of-sexual-assault-by-multiple-women>
7. FIRE. National FIRE survey: Cancel culture widely viewed as threat to democracy, freedom // Fire. 2022. URL: <https://www.thefire.org/news/national-fire-survey-cancel-culture-widely-viewed-threat-democracy-freedom>
8. French, D. Two Different Versions of 'Cancel Culture' // The New York Times. 2023. URL: <https://www.nytimes.com/2023/03/02/opinion/lab-leak-dilbert-cancel-culture.html>

9. FS. How Filter Bubbles Distort Reality: Everything You Need to Know // FS. URL: <https://fs.blog/filter-bubbles/>
10. (G)I-DLE Soojin Bullying Controversy: What REALLY Happened? [Video] // YouTube. 2023. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=D6znmF40Nc8>
11. Ha, S. A classmate defends Soojin and says she was not a perpetrator of school bullying // AllKPop. 2021. URL: <https://www.allkpop.com/article/2021/02/a-classmate-defends-soojin-and-says-she-was-not-a-perpetrator-of-school-bullying>
12. Iqbal, S. Percy Hynes White Has Broken His Silence On Allegations Of Sexual Assault By Multiple Women // Pedestrian. 2023. URL: <https://www.pedestrian.tv/news/percy-hynes-white-sexual-assault-allegations/>
13. Jaafar, G.B. The Impact of Media in Cancel Culture Phenomenon // URL: https://www.researchgate.net/publication/377102729_The_Impact_of_Media_in_Cancel_Culture_Phenomenon
14. Jacobs, J. Johnny Depp Film About Louis XV Will Open Cannes Film Festival // The New York Times. 2023. URL: <https://www.nytimes.com/2023/04/05/movies/johnny-depp-cannes-film-festival.html>
15. Janssens, J., Spreeuwenberg, L. The Moral Implications of Cancel Culture // URL: https://www.academia.edu/78303644/The_moral_implications_of_cancel_culture
16. Kim, D. Seo Shin Ae Writes Personal Statement About School Violence From (G)I-DLE's Soojin // Soompi. 2021. URL: <https://www.soompi.com/article/1461231wpp/seo-shin-ae-writes-personal-statement-about-school-violence-from-gi-dles-soojin>
17. Kim, U. NCT's Lucas Apologizes For Past Behavior Involving Ex-Girlfriends + SM Announces He Will Halt Activities // Soompi. 2021. URL: <https://www.soompi.com/article/1485476wpp/ncts-lucas-apologizes-for-past-behavior-involving-ex-girlfriends-sm-announces-he-will-halt-activities>

18. Koreaboo. Former (G)I-DLE Soojin's Bullying Allegation // Koreaboo. 2022. URL: <https://www.koreaboo.com/series/former-gidle-soojin-bullying-allegation/timeline/>
19. Luu, C. Cancel Culture Is Chaotic Good // Daily. 2019. URL: <https://daily.jstor.org/cancel-culture-is-chaotic-good/>
20. McGrady, C. The strange journey of 'cancel' from a Black-culture punchline to a White-grievance watchword // The Washington Post. 2021. URL: https://www.washingtonpost.com/lifestyle/cancel-culture-background-black-culture-white-grievance/2021/04/01/2e42e4fe-8b24-11eb-aff6-4f720ca2d479_story.html
21. McLane, S. Debunking the accusations on Lucas because I am finally done with this bul***t // Quora. 2022. URL: <https://nctzen.quora.com/Debunking-the-accusations-on-lucas-because-I-am-finally-done-with-this-bullshit>
22. Medium. Percy Hynes White and the Danger of Cancel Culture: Part 1 — EXPLAINER // Medium. 2023. URL: <https://medium.com/@saffron.thewriter/percy-hynes-white-and-the-danger-of-cancel-culture-part-1-explainer-1a29270fd47d>
23. Michallon, C. Johnny Depp and Amber Heard: A timeline of their relationship, allegations, and court battles // Independent. 2023. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/who-won-depp-v-heard-timeline-b2343074.html>
24. Mishan, L. The Long and Tortured History of Cancel Culture // The New York Times. 2020. URL: <https://www.nytimes.com/2020/12/03/t-magazine/cancel-culture-history.html>
25. Norström, L., Islind, a.s., Lundh, S., Ulrika M. Algorithmic Work: The Impact of Algorithms on Work with Social Media // URL: https://aisel.aisnet.org/ecis2020_rp/185/
26. Ostracism. Cambridge Dictionary // URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ostracism>

27. Picarella, L. Intersections in the digital society: cancel culture, fake news, and contemporary public discourse // URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fsoc.2024.1376049/full>
28. Post, B. Cancel Culture: An Unproductive Form of Blame // URL: <https://scholarsbank.uoregon.edu/xmlui/handle/1794/27947>
29. Romano, A. The second wave of “cancel culture” // Vox. 2021. URL: <https://www.vox.com/22384308/cancel-culture-free-speech-accountability-debate>
30. Sarkisian, J., Ntim, Z., Adekaiyero, A., Guerrasio, J. A complete timeline of Johnny Depp and Amber Heard's tumultuous relationship // Business Insider. 2020. URL: <https://www.businessinsider.com/johnny-depp-amber-heard-relationship-timeline-2020-7>
31. The Lucas Wong Scandal (full story) [Video] // YouTube. 2023. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gKWwBmOtYsk&t=1296s>
32. Wickes, H. Everything We Know Who Is Soojin, Ex-Member of (G)I-DLE? The K-Pop Idol Is a Solo Star Now: Age, Solo Debut, More // J-14. 2024. URL: <https://www.j-14.com/posts/who-is-soojin-ex-member-of-gi-dle-why-she-left-solo-debut/>
33. АЛІНА ПАШ: «Я НАРОБИЛА КУЧУ Х**НІ» || РОЗМОВА [Video] // YouTube. 2023. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=tWEtlo9JmUc>
34. Барсукова О. Українці обурені: допис Фаріон, ймовірно, допоміг окупантам затримати патріотичного студента в Криму // Українська Правда. 2023. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2023/11/13/257646/>
35. Богданюк О. ДПСУ не створювала документ про перетин Аліною Паш адмінмежі з Кримом, оприлюдений Суспільним — ДПСУ // Суспільне Новини. 2022. URL: <https://suspilne.media/207284-dpsu-ne-stvoruvala-dokument-pro-peretin-alinou-pas-adminmezi-z-krimom-opriludenij-suspilnim-dpsu/>
36. Воробей О. Сумська присоромила Фаріон за слова про "карму" для Маріуполя: "Має відповідати" // УНІАН. 2023. URL: <https://www.unian.ua/lite/stars/sumska-prisoromila-farion-za-slova-pro-karmu-dlya-mariupolya-maye-vidpovidati-12190500.html>

37. Галюн С. Проти Аліни Паш влаштували протест перед початком Нацвідбору на Євробачення-2022 // Tochka.net. 2022. URL: <https://glamurchik.tochka.net/ua/277824-protiv-aliny-pash-ustroili-protest-pered-nachalom-natsotbora-na-evrovidenie-2022/>
38. Кузьменко Ю. Фаріон розкритикувала російськомовних військових. Омбудсман після цього звернувся до поліції та СБУ // Суспільне Культура. 2023. URL: <https://suspilne.media/culture/611357-farion-rozkritikuvala-rosijskomovnih-vijskovih-ombudsmen-pisla-cogo-zvernuvsa-do-policii-ta-sbu/>
39. Морі Є., Котубей-Геруцька О. Аліна Паш не представлятиме Україну на Євробаченні // Суспільне Культура. 2022. URL: <https://suspilne.media/culture/207651-alina-pas-vidmovilas-vid-ucasti-v-evrobacenni/>
40. Полудьонний, І. Відсутність медичної освіти, співпраця з ОПЗЖ та неетичне ставлення до клієнтів: розслідування про Спартака Субботу // Свідомі. 2023. URL: https://svidomi.in.ua/page/spartak_subbota
41. ТСН. Намагалась, але програла. Фаріон намагалась через суд відновитись на посаді професорки «Львівської політехніки» // ТСН. 2024. URL: <https://t.me/c/1172830166/77381>

АНОТАЦІЯ

У цій дипломній роботі досліджується вплив культури скасування на кар'єри знаменитостей, що зазнали скасування. Останніми роками культура скасування почала поширюватися та набирати оберти, особливо завдяки таким рухам як #MeToo, метою якого було притягнути до відповідальності людей, винних у сексуальних злочинах. З часом культура скасування стала спрямована на засудження будь якого виду несправедливості. Зазвичай під удар культури скасування припадають знаменитості та інфлюенсери, оскільки вони завжди знаходяться під прицілом камер і кожна їхня дія та слово освітлюються в медіа. Це дослідження фокусується на аналізі впливу культури скасування на кар'єру публічних особистостей. Зокрема, розглядаються випадки зарубіжних знаменитостей, таких як Джонні Депп, Персі Гайнс Вайт, Лукас Вон та Со Суджін, а також українських знаменитостей Ірини Фаріон, Аліни Паш та Спартака Субботи. Дослідження фокусується на ретельному вивченні кейсів та аналізі звинувачень з боку громадськості. Робота демонструє, як ці звинувачення можуть виходити за рамки обговорення в Інтернеті та впливати на кар'єру та особисте життя знаменитостей. Це дослідження робить внесок у вивчення культури скасування та дискусії щодо її морально-етичного аспекту, а також показує, як звинувачення з боку громадськості можуть впливати на кар'єрні досягнення.

Ключові слова: культура скасування, скасування, громадська думка, звинувачення, соціальні мережі, ЗМІ, Джонні Депп, Персі Гайнс Вайт, Лукас Вон, Со Суджін, Ірина Фаріон, Аліна Паш, Спартак Суббота.

ABSTRACT

This thesis explores the impact of cancellation culture on the careers of celebrities who have been subjected to cancellation. In recent years, the culture of undoing has begun to spread and gain momentum, especially with movements such as #MeToo, which aimed to hold people responsible for sexual assault. Over time, the culture of undoing has become aimed at condemning any kind of injustice. Usually, celebrities and influencers are the most affected by the culture of undoing, as they are always in the crosshairs of cameras and their every action and word is covered by the media. This study focuses on analyzing the impact of the culture of cancellation on the careers of public figures. In particular, it examines the cases of foreign celebrities such as Johnny Depp, Percy Hynes White, Lucas Vaughn, and So Sujin, as well as Ukrainian celebrities Iryna Farion, Alina Pash, and Spartak Subota. The research focuses on a thorough case study and analysis of public accusations. The work demonstrates how these accusations can go beyond online discussions and affect the careers and personal lives of celebrities. This study contributes to the study of cancellation culture and the debate on its moral and ethical dimension, and shows how public accusations can affect career achievements.

Keywords: cancel culture, cancellation, public opinion, allegations, social networks, media, Johnny Depp, Percy Hynes White, Lucas Wong, Seo Soojin, Iryna Faryon, Alina Pash, Spartak Subbota.